

Лінгвістичні афоризми та образні вислови

КУПИТИ

У пропонованому посібнику зібрані крилаті вислови про лінгвістичні одиниці всіх рівнів мовної ієрархії, які об'єднані за тематичним принципом і розглядаються у таких розділах мовознавства: фонетика, графіка, орфографія, орфоепія, морфеміка, словотвір, лексикологія, фразеологія, граматика, стилістика, лексикографія. Окрім лінгвістичних афоризмів, авторами яких є відомі учені-мовознавці, письменники, філософи, у посібнику наведені також деякі крилаті вислови фольклорного походження (прислів'я та приказки). Образні асоціації, гармонійне поєднання глибокого змісту з оригінальною формою відкриває нове бачення уже відомого лінгвістичного явища й уможливорює використання лінгвістичних афоризмів та образних висловів у вивченні шкільного курсу української мови та в позакласній роботі.

Г. С. Одинцова
Ю. В. Одинцова

**ЛІНГВІСТИЧНІ
АФОРИЗМИ
ТА ОБРАЗНІ
ВИСЛОВИ**

Г. С. Одинцова,
Ю.В. Одинцова

ЛІНГВІСТИЧНІ АФОРИЗМИ ТА ОБРАЗНІ ВИСЛОВИ

**Посібник для вчителів-словесників та студентів
філологічних спеціальностей закладів вищої освіти**

*Лінгвістичні афоризми та образні вислови: Посібник для вчителів-словесників та студентів
філологічних спеціальностей закладів вищої освіти / Упоряд. Г. Одинцова, Ю. Одинцова. —
Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2021. — 168 с.*

ISBN 978-966-10-7563-3

*Рекомендовано до друку Вченою радою Тернопільського національного педагогічного
університету імені Володимира Гнатюка (протокол №11 від 24 квітня 2018 року)*

Рецензенти:

Вільчинська Т. П.

доктор філологічних наук, професор Тернопільського національного педагогічного
університету імені Володимира Гнатюка;

Котович В. В.

кандидат філологічних наук, доцент Дрогобицького державного педагогічного університету
імені Івана Франка;

Назаревич Л. Т.

кандидат філологічних наук, доцент Тернопільського національного технічного університету
імені Івана Пулюя

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу видавництва.*

Передмова

Серед численних мовних засобів, які використовує людство для передачі інформації, особливої уваги заслуговують крилаті вислови, які в образній формі передають сутність певного явища чи поняття.

За своєю тематикою крилаті вислови дуже різноманітні. З-поміж величезного їх розмаїття чільне місце належить лінгвістичним афоризмам, які репрезентують мовні поняття та явища, допомагають по-новому осмислити їхню сутність і характерні ознаки. Змістова ємність, високий ступінь узагальнення інформації, яскрава образність робить їх вартими цілого параграфа шкільного підручника чи наукової розвідки.

Найбільш відомими й уживаними серед лінгвістичних афоризмів та образних висловів для широкого загалу мовців є ті, які здебільшого стосуються понять «мова» і «слово». З метою популяризації інших афоризмів у пропонованому посібнику зібрані крилаті вислови про лінгвістичні одиниці всіх рівнів мовної ієрархії, які об'єднані за тематичним принципом і розглядаються у таких розділах мовознавства: фонетика, графіка, орфографія, орфоепія, морфеміка, словотвір, лексикологія, фразеологія, граматика, стилістика, лексикографія.

Окрім лінгвістичних афоризмів, авторами яких є відомі учені-мовознавці, письменники, філософи, у посібнику наведені також деякі крилаті вислови фольклорного походження (прислів'я та приказки).

Образні асоціації, гармонійне поєднання глибокого змісту з оригінальною формою відкриває нове бачення уже відомого лінгвістичного явища й уможлиблює використання лінгвістичних афоризмів та образних висловів у вивченні шкільного курсу української мови та в позакласній роботі.

Мова

Мова — це генетичний код нації.

Іван Огієнко

Літературна мова — це той... найміцніший цемент, що єднає етнографічну масу у свідому націю.

Іван Огієнко

Мова — найважливіший маркер національної самоідентифікації.

Іван Малкович

Мова — найважливіший національний ідентифікатор.

Ольга Федик

Мова — це національна святиня.

Олександр Захаренко

Мова є формою вияву національної ментальності кожного народу.

Орест Ткаченко

Мова — одна з основних ознак нації.

Олексій Тихий

Мова — фундамент культури.

Олексій Тихий

Доля мови формує долю народу.

Тарас Возняк

Народ виражає всього себе найповніше і найвірніше у мові своїй. Народ і мова один без одного не можуть бути представлені.

Ізмаїл Срезневський

Мова — єдиний аналог безмежного в часі і просторі, гармонійного різноманітності світу. У ній — його сутність і форми, всі кольори, барви, тони і звуки. Тому Мова — найуніверсальніша енциклопедія, наймогутніший Учитель життя, а хто не чує її — породжуваної рідною Природою, той обійдений ласкою Божою; бездуховне перекотиполе. Тому завдяки мові люди й народи можуть ставати двигунами вселюдського поступу, а без неї — лошатами біля чужих возів.

Петро Кононенко

Звичаї народу позначаються на його мові, а з іншого боку, значною мірою саме мова формує народ.

Фердинанд де Соссюр

Хіба мова за сприятливих обставин не розквітне, наче дерево, яке, не будучи пригніченим, пишно розростається зусібіч? Хіба не перестає розвиватися мова і не починає нидіти і мертвоїти, як нидіє і сохне рослина при нестачі світла і землі? Дивовижна цілюща сила мови, з якою вона заліковує і надолужує втрати...

Якоб Грімм

Мова — це середовище, в якому об'єднуються «Я» і світ.

Ганс-Георг Гадамер

Межі моєї мови — це межі мого світу.

Людвіг Вітгенштайн

Мова — це кров, що оббігає тіло нації. Виточи кров — умре нація.

Юліан Дзерович

Мова — це історія народу. Мова — це шлях цивілізації і культури.

Олександр Купрін

Мова — це великий дар природи, розвинутий і вдосконалений за тисячоліття з того часу, як людина стала людиною. У кожного народу своя мова. Це великий скарб, який треба шанувати, берегти і розумно збагачувати, не причиняючи йому ніякої шкоди.

Кіндрат Крапива

Мова є засіб не виражати готову думку, а створювати її.

Олександр Потебня

Мова — містичне ядро нації, тобто об'єктивне дане, що живе у підсвідомих глибинах етнографічної маси та може видобутися на поверхню свідомості й стати керманичем усіх національних змагань на всіх ділянках життя.

Олександр Потебня

Мова — далеко не тільки «засіб спілкування», тобто передачі «вже готових думок»... Куди серйозніша її місія — бути способом народження тих думок: коли «нема мови», людині просто-напросто «нема чим думати».

[Оксана Забужко](#)

Мова... накидає нам світогляд.

Оксана Забужко

Високе покликання мови передусім у тому, щоб людина множила кількість душевних струн, а не одну лиш «інформативну» струну плекала, щоб на рівні слова відчувала єдність поколінь свого роду.

Андрій Содомора

Мова не просто інформативний засіб спілкування, хоч і важливий. Вона — це глибоке джерело художньо-естетичних цінностей, постійний і невичерпний акумулятор духовності, емоційності, високої моральності.

Анатолій Бортняк

Комунікативна функція — це локомотив історії мови.

Борис Серебренников

Мова — засіб встановлення стосунків між людьми.

Іржі Томан

Мова є вікова праця цілого покоління.

Володимир Даль

Одна людина, яка вміє розмовляти двома мовами, вартує двох.

Наполеон Бонапарт

Знання однієї мови дозволяє увійти в коридор життя, знання двох мов відкриває вам усі двері у цьому коридорі.

Франк Сміт

Знання чужих мов пробуджує бажання працювати для утвердження і розвитку рідної мови, сприяти тому, щоб вона посіла гідне місце серед авторитетних мов світу.

Василь Іванишин,

Ярослав Радевич-Винницький

Знати багато мов означає мати багато ключів до одного й того ж замка.

Франсуа Вольтер

Я скептик стосовно можливостей людей, що вважаються поліглоти. Песиміст і скептик з тієї причини, що в знавця багатьох мов знання однієї мови все-таки обмежене. Якщо в мозкових звивинах записані

дані про багато мов, то не може бути в цих звивинах настільки глибоких записів, які були б при одній, двох або трьох мовах.

Пауль Арісте

Інша мова є інше бачення життя.

Федеріко Фелліні

Різні мови — це не різні позначення одного й того ж предмета, а різні бачення його.

Вільгельм фон Гумбольдт

Той, хто подорожує до іншої країни без найменшого знання мови, їде не у подорож, а до школи.

Френсіс Бекон

Якщо ви розмовляєте з людиною мовою, яку вона розуміє, — слова досягають її голови. Якщо ви розмовляєте з людиною її мовою, то слова досягають серця.

Нельсон Мандела

Хто не знає чужих [мов](#), той нічого не знає про свою.

Йоганн Вольфганг фон Гете

Для мене мови народів — як зорі на небі. Я не хотів би, щоб усі зорі злилися в одну величезну, на півнеба, зірку. На те є сонце. Але нехай сяють і зорі. Нехай у кожного народу буде своя зірка.

Расул Гамзатов

Без знання мов відчуваєш себе ніби без паспорта.

Антон Чехов

Якщо людина не знає мови народу, на землі якого проживає, то вона є або гостем, або окупантом, або не має розуму.

Шарль де Бернар

Потворних мов не існує. Я слухаю кожну мову так, наче вона — єдина, а коли я чую про мову, що зникає, це спустошує мене так само, наче йдеться про загибель Землі.

Еліас Канетті

Мова зникає не тому, що її не вчать інші, а тому, що нею не говорять ті, хто її знає.

Хосе-Марія Арце

Для вивчення мови значно важливішою є вільна допитливість, аніж грізна необхідність.

Августин Аврелій

Мова не піде в ногу з освітою, не буде відповідати сучасним вимогам, якщо їй не дадуть можливості виробитись зі свого соку і кореня, перебродити на своїх дріжджах.

Володимир Даль

Ми не лише говоримо якоюсь мовою, ми думаємо, ковзаючи вже прокладеною колією, на яку ставить нас мовна доля.

Хосе Ортега-і-Гассет

Кожна мова — це храм, в якому дбайливо зберігаються душі тих, які розмовляють цією мовою.

Олівер Холмс

Мова не є довільним витвором окремої людини, а завжди належить усьому народу: наступні покоління успадковують її від попередніх поколінь.

Вільгельм фон Гумбольдт

У мові — дух нації.

Вільгельм фон Гумбольдт

Мова — це об'єднана духовна енергія народу, яка прекрасно втілена у певних звуках, і в такому вигляді й через взаємозв'язок своїх звуків зрозуміла всім мовцям і збуджує в них приблизно однакову енергію.

Вільгельм фон Гумбольдт

Мова завжди втілює в собі своєрідність цілого народу. Мова є відбиттям духу людського і засобом для творчого перетворення матеріального світу у світ духовний.

Вільгельм фон Гумбольдт

Мова — оселя духу. В оселі мови живе людина. Мова — це я.

Мартін Гайдеггер

Мова, позбувшись ідеального, перестає бути творцем матеріального.

Ніна Велехова

Мова — одяг думок.

Семюель Джонсон

Мова є найважливіший, найбагатший і найміцніший зв'язок, що з'єднує віджилі, живущі та майбутні покоління народу в одне велике історичне живе ціле. Вона не тільки виявляє собою життєвість народу, але є якраз саме це життя.

Костянтин Ушинський

Поки жива мова в устах народу, до того часу живий і народ. І нема насильства нестерпнішого, як те, що хоче відірвати в народу спадщину, створену незчисленними поколіннями його віджилих предків.

Костянтин Ушинський

Мова — це дорожня карта культури народу. Вона розкаже, звідки цей народ прийшов і куди він йде.

Ріта Мей Браун

Кінець безкоштовного уривку. Щоби читати далі, придбайте, будь ласка, повну версію книги.

BOOK2GO
ЕЛЕКТРОННІ КНИГИ

КУПИТИ